ই।— অসমৰ প্ৰাদেশিক ভাষা অসমীয়া পূৰ্বভাৰতৰ ভাষাসমূহৰ ভিতৰতে এক বিশিষ্ট ভাষা। অসমীয়া ভাষা প্ৰাচীন ভাৰতীয় আৰ্য্যভাষা সম্ভূত। প্ৰাচীন ভাৰতীয় আৰ্য্যভাষা সম্ভূত ভাষা হিচাপে অসমীয়া ভাষাই লক্ষণগ্ৰন্থে পৰা সংস্কৃতৰ সৈতে অতি ঘনিষ্ঠ আত্মীয়তা ৰক্ষা কৰি আহিছে। আনহাতে, ভৌগোলিক স্বৰচিতিৰ ফালৰ পৰা লক্ষ্য কৰিলে দেখা যায় যে এই ভাষাটোক চাৰিওফালে অনাৰ্য্য বা অনুৰ্য্য ভাষাসমূহে বেঢ়ি আছে। এই অনাৰ্য্য ভাষাবোৰৰ ভিতৰত অষ্ট্ৰিক (খাচী, ছাঁওতালী, মুণ্ডাৰী আদি), তিব্বত-বৰ্মী (বড়ো, কছাৰী, ডিমাছা, লালুং আদি), টাই-খাংহাম (খাংহাম, নৰা, টাই, ফাকো আদি) আৰু দ্ৰাবিড় ভাষাৰ কথাই বুজা যায়। দৰ্শালতে, অসমীয়া ভাষাটো

বিভিন্ন অনার্য ভাষার সংমিশ্রণে ধারণা হয়েছে একটি সম্পূর্ণ স্বতন্ত্র ভাষা' — (ড° বাণীকান্ত কাকতি)। এই অনার্য ভাষাবোধের সম্প্রসারণ অসমীয়া ভাষাটির একটি অতি বৈচিত্র্যপূর্ণ ভাষায় পরিণত করিছে। সেইকে দেখা যায় যে, অসমীয়া ভাষাটোত অনার্য ভাষা উপাদান মূলে - বর্ণীয় বাদে আন আন ভাষা গঠনত সকলো দিশতে অৰ্থ বহিছে। এই দিশকেইটা হৈছে:

১. ধ্বনিতত্ত্ব
২. ব্যাকরণ
৩. শব্দসম্ভাৰ

এতে এইবোৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হওক:

① ধ্বনিতত্ত্ব -

ক). অসমীয়া ভাষাৰ শব্দসমূহৰ মূলত আদ্য স্বৰধ্বনিবোৰৰ ধ্বনিগুণৰ পৰিবৰ্তন হয়। অসমীয়াত এই ধ্বনিগুণৰ ফালৰ পৰা কি নিৰ্দিষ্ট ভাবে ক'ব লাৰি যদিও, বহু ভাষা পণ্ডিতসকলে এনে অনুমান কৰিছে। ড° বাণীকান্ত কাকতি, ড° প্ৰবোধ চন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য আদি পণ্ডিতসকলে এনে অনুমানৰ সপক্ষে যুক্তি আগবঢ়াইছে। শ্ৰীযুতে উল্লেখ কৰিছে যে যদিও বহু; গাৰো আদি ভাষাবোৰত মহাপ্ৰাণ ধ্বনি নাই, তথাপি শব্দৰ প্ৰথম অক্ষৰত এই মহাপ্ৰাণীভবন গণ্য কৰিলে এই ভাষাবোৰত ক, ত, প, চ আদি মহাপ্ৰাণ খ, থ, ফ, ছ হিচাপে উচ্চাৰিত হয়।

ঘ). শব্দৰ মধ্যত আৰু অন্তত ধ্বনিৰ উচ্চাৰণৰ পাৰ্থক্য অসমীয়াত নাই। এই দুই অৱস্থাত ধ্বনি অসমীয়াত মহাপ্ৰাণীয় হিচাপেহে উচ্চাৰিত হয়। অসমীয়া ভাষাৰ এই বৈশিষ্ট্যমূলক উচ্চাৰণৰ শিকৰ - বহী আখাৰ ভাষা সমূহৰ প্ৰভাৱ আছে। সকলো অসমীয়াই, শ্ৰীযুতে কৰিছে, বহু, চিন্তা

গাছো, তুলিয়া আনি। অম্লাম্বরের ধ্বনি [illegible] বিশ্লেষণ করি দেখিবেন যেন যে অম্লাম্বরের কিছু দন্ত্য বা মূর্ধন্য ধ্বনি নাই; আছে দন্ত্যগুলীয় ধ্বনিরে।

(২) অম্লাম্বরীয় ব্যঞ্জন ধ্বনি কোন ধ্বনি থেকে উদ্ভূত তাহা নির্ণয় করা বা কোন ধ্বনি হইতে পরিবর্তিত হইয়া অম্লাম্বরীয় ধ্বনি সৃষ্টি হইয়াছে তাহা নির্ণয় করিতে পরিবর্তন রেখাচিত্র অঙ্কন করা প্রয়োজন। তাহাতে কিছু প্রমাণ হয়তো পাওয়া যাবে। অম্লাম্বরীয় ব্যঞ্জন ধ্বনিগুলির সমগোত্রীয় বা অসমগোত্রীয় বৈশিষ্ট্যসূচক চিহ্নগুলি 'ক' ও 'সমগোত্রীয়' বোলো ধ্বনি নাই। এই ধ্বনি চিহ্নগুলি বহির 'সমা' হইলে 'সমগোত্রীয়' ও 'অ' ধ্বনিতে চিহ্নগুলি বলা হয়;

(৩) ব্যঞ্জন ধ্বনির [illegible] কঠিনতালু অম্লাম্বরীয় তালব্য ধ্বনি যদি উচ্চারিত হয়, এই রেখাচিত্র তুলে নির্দেশ করিবে অম্লাম্বরীয় ধ্বনি তালু গাত্রসংলগ্ন অনুমান করে,

(৪) ধ্বনি অনুনাসিকীভবন অম্লাম্বরীয় ধ্বনিগুলির এক [illegible] বিশ্লেষণ; যেমন, O.I.A. - গর্ত > M.I.A. - গত > গাঁত. O.I.A.- হোকি > M.I.A — মোকি > মোঁগা ইত্যাদি। ইহাদের বিষয় বর্ণনায় অম্লাম্বরীয় ধ্বনি তালু গাত্রসংলগ্ন অনুমান করে।

2. [illegible] বেড়ি হলো অম্লাম্বরীয় ধ্বনির প্রচারে অম্লাম্বরীয় ধ্বনির [illegible] আছে পরিবর্তন সাধিত হইবে। এই প্রচারে

Scanned by TapScanner

অসমীয়া ভাষা গঠিলাইচ হয়:

(ক) অসমীয়া ভাষাত বহুল বহুল গবিষণাৰে বাহৰ হোৱা নিৰ্দিষ্টবাচক অন্তস্বাৰ ক্ৰিয়াই ভাষাৰ সম্পদ, অসমীয়া ভাষাৰ এই বিশিষ্টতাৰে ঢীল বিশ্বৰ ভাষাৰ সমাৰ সুযোগ। উদাহৰণ স্বৰূপে:

লেমু-গাছ (গছজাত অৰ্থ) - মেটমুটীয়া

বনগাখাই (গছবিশেষ) - উমচা

(খ) অসমীয়া ভাষাত বহুবচন বুজোৱা 'বোৰ' আৰু 'বিলাক' - এই দুটা প্ৰত্যয়ৰ প্ৰয়োগ বহুত ভাষাত 'বোৰ' এটা গাকো ভাষাত 'বিলাক'ৰ সমস্ত আছে বুলি কব পাৰি; যেনে, বহু আনবিলাক - 'গানুহবোৰ', বিজ্ঞানবোৰ-'কিতাপবোৰ', গাকো - ইঁথাৰ উদ্ভিদ - 'সৌবিলাক',

(গ) অসমীয়া ভাষাত সম্বন্ধবাচক শব্দত লিঙ্গ বুজন অনুযায়ী বিভিন্ন প্ৰত্যয় যোগ হয়। এই প্ৰত্যয়বোৰ হ'ল -ও, -ই, -আ, -ৰ আৰু -ক, শব্দ বিভক্তিবোৰ - সাধাৰণতে ইয়াৰ পিছতে যোগ হয়, যেনে, লোক আ-ক, ভোমাৰ আ-বা-ক, তোৰ আ-ৰ-ক, ওৰ আ-ক-ৰ ইত্যাদি, ড° বৰুৱাৰ মতে ই আদিকত আৰু প্ৰাচীন অসমীয়াত ভিন্ন বৰ্ণা ভাষীক প্ৰভাৱৰ ফল। (মেইদকে, বয়স অনুযায়ী সম্বন্ধ বুজাবলৈ বোলগ বোলগ শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা কথিতো আৰ্যেতৰ ভাষাৰ পৰাই অসমীয়াত আহিছে; যেনে —

আদি 'কাকাই' — আদিত 'এই'

আদি 'বাই' — আদিত বিশেষ 'ভনী'

(ঘ) ক্ৰিয়াত আগত 'ন' যোগ হৈ (গলে) 'ন' ক্ৰিয়াটোৰ অৰ্থৰ মত অনুযায়ী সমীভবন হৈ নঞৰ্থক ভাব বুজোৱা - অসমীয়া ভাষাৰ এই বৈশিষ্ট্য টো আৰেয় ভাষাৰ প্ৰভাৱ বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। আৰেয় ভাষাত:

Scanned by TapScanner

অ - ড > হড 'নুড়ো'

অ - ঢিন > সিকিন 'নাখাওঁ'

(৬) বৈয়াকরণিক লিঙ্গ প্রকাশক শব্দ বা বিশেষত্ব আগত শব্দৰ বা স্ত্রী নির্দেশক শব্দৰ প্রয়োগ কৰি অথবা বিশেষ বিশেষ শব্দৰ প্রয়োগ কৰি অসমীয়াত লিংগ নিৰূপণ কৰাৰ যি ৰীতি লক্ষ্য কৰা যায়, সি নিঃসন্দেহে বহু বিস্তৃত। অসমীয়াৰ প্রায়বোৰ ফল, বড়ো, গাখো, ডিমাকা, চুটীয়া, মিঠা আদি শব্দবোৰ ব্যৱহাৰত লিংগ নিৰূপণ কৰা হয়; উদাহৰণস্বৰূপে,

মাউহি বোকা - মাউহি বুঢ়ী (বড়ো)

বাৰণ ফেলা - বাৰণ পুষ (ডিমাকা)

জোবাক বিমা - ~~জোবাক~~ জোবাক বিমা (গাখো)

ক: মিলা° - ক: মিচৌ (মিঠা°)

সেইদৰে, বড়ো, ডিমাকা আদি অসমীয়াৰ বিভিন্ন বৰ্ষৰ বোলবোৰ শব্দৰ ব্যৱহাৰ কৰি লিংগ নিৰূপণ কৰাৰ ৰীতি আছে, যেনে,

হেৰা (মূল) - হিনমাও (মাইকী) - বড়ো

আবাই (দেউতা) - আমাই (আই) - ডিমাকা

অসমীয়া স্ত্রীলিঙ্গ নিৰূপক 'ৰী' প্রত্যয়ক বড়ো স্ত্রী প্রত্যয় - 'আ'-ৰ লগত তুলনা কৰিব পাৰি, বড়ো অসমীয়াত বিশেষত্ব পাওঁতে 'আ' প্রত্যয় যোগে যি স্ত্রীবোধক অর্থ প্রকাশ কৰা হয়, যেনে, চোলা - চোলাৰ - চোলাআ

(৮) অসমীয়াত কর্তৃবাচকৰ বিভক্তি - 'এ'-ৰ লগত কৰণ বাচকৰ বিভক্তি-'এ'ৰ মিশ্রণ হৈছে বৰ্মীৰ পৰা অনুভৱ এক প্রভাৱৰ ফল বুলি ক'ব পাৰি, জুগতি, সম্বন্ধ বাচকৰ - 'অৰ' বিভক্তিৰ লগত 'দ্বাৰা', সহযোগ

Scanned by TapScanner

অসমীয়া বাক্যকৰ অৰ্থ প্ৰকাশ কৰা ৰীতি হয়তো তিব্বত-বর্মী ভাষাসমূহৰ প্ৰভাৱৰ ফল। (বড়ো, ডিমাচা আদি ভাষাসমূহত সম্বন্ধৰ বিভক্তি 'নি'-ৰ সাদৃশ্যত 'আ৭', 'ফ্রাই', যোগ কৰি অসমীয়া গঠন কৰা হয়; যেনে, আক্ষা 'ল'বা' — আক্ষানি 'ল'বাৰ' আৰ্থাৎ আ৭ 'ল'বাৰ পথা' (ডিমাচা), লো 'ঘৰ'-লোনি 'ঘৰৰ' - লোনি ফ্রাই — 'ঘৰৰ পথা' (বড়ো) ইত্যাদি।)

(৮) প্ৰত্যয় নিষ্পন্ন কৰ্মবাচ্য গঠনৰ ক্ষেত্ৰত বিশ্লেষণাত্মক কৰ্মবাচ্য গঠন অসমীয়া ভাষাত তুলনামূলকভাবে কম। বর্মী ভাষাসমূহত প্ৰায় নাই বুলিবই পাৰে।

(৯) প্ৰতি ধ্বন্যাত্মক আৰু বৰ্ণনাত্মক অসমীয়া ভাষাত যথেষ্ট অধিক বৈশিষ্ট্য যেনে - জত-গত, ~~সানি-ঘে~~ চানি-ঘেনি। মেচেৰী-কুচীয়া, কাৰ্বি, বড়ো আদি ভাষাত এই নিয়ম নাই।

১. শব্দ সম্ভাৰ:

ক. শব্দ - সম্ভাৰৰ ক্ষেত্ৰত আৰ্য্যেতৰ ভাষাৰ বহুখিনি উত্তৰাধী। অসমীয়া ভাষাৰ গঠন সন্ধিপ্ৰৱণ হোৱাটো ইয়াৰ যুক্তীয়া ৰূপ দিয়াৰ ক্ষেত্ৰত সমস্যা আছে যথেষ্ট আছে, পৰিবেশ-উপযোগী হোৱা প্ৰয়োজনীয় ভাষাবোৰে নতুন নতুন শব্দ সম্ভাৰ যোগালেহে পুষ্ট কৰিব। এই ভাষাগোষ্ঠীসমূহ আৰু তেওঁলোকৰ পথা অথা আচাৰ-বিচাৰ ইত্যাদি উল্লেখ কৰা হ'ল:

(ক) অষ্ট্রিক:

(১) খাসী: খাসী ভাষাৰ পথা অথা বুলি অনুবাদ কৰা শব্দবোৰ তিব্বত বিংখাগ, থাং, ডিমচা, জেং, ডগা, নেফাল, ৰাভা, মেচোঙ হ'ব পাৰে।

(২) শোল-মুণ্ডা: ৰুবা (হয়), লাটিম, উইচিয়া, মুণ্ডা, হড়বা

(৩) মালয়: আচুমুল, বগা, বোকা, মেতাবেত, মিলাক

(৪) ছাঁও ভালী: চোপ, চুমা, পোহাৰি, পাহাৰ, গোঙোৰ

(খ) তিব্বত বৰ্মীয়:

(১) বগে: হাফলু, মাইহাং, হামাহ, ভখলা, জোং, হোজা, হেঙ্গাৰ, খোকা, হাউফাউ, দিক্ৰ, দিহং, দিবং, দিখৌ, দিগ্‌বই।

(২) কছাৰী: আই, দোং, পোংলাই, ফটিকা, ফাইদাং, বৰলা, হোজাই ইত্যাদি।

(৩) দেউৰী-চুতীয়া: কুৰুৱা, কেটেঙা, জিক্, হজুৱা, দৰং আদি।

(৪) মিকিৰ (কাৰ্বি): আলহী, কেৰেপ, হোৰা, কাকাদোঙ, কলং, লামডিং।

(৫) ডিমাছা: ডিমাপুৰ, লংকা, দাঁই (কটা অৰ্থত)

~~(৬) টাই আহোম~~

(গ) টাই-আহোম: টাই আহোমৰ পৰা অহণ শব্দৰ ভিতৰত পোখা, পুং, ফাং, বাণ, বুৰঞ্জী, জাল, জেকা, কাৰেং আদি উল্লেখ কৰিব পাৰি।

(ঘ) দ্ৰাবিড়: ভাৰতত প্ৰচলিত জনগোষ্ঠী কেইটাৰ ভিতৰত দ্ৰাবিড় ভাষাগোষ্ঠীও অন্যতম। কিন্তু এই ভাষাৰ প্ৰভাৱ অসমীয়া ভাষাত পৰা বুলি স্পষ্ট প্ৰমাণ পোৱা নাযায়। অৱশ্যে কালিৰাম মেধিয়ে অসমীয়া কেইটামান শব্দৰ মূল দ্ৰাবিড়ীয় বুলি ক'ব খোজে। সেইকেইটা হ'ল — আই (বসন্ত), আমৈ, চিলা (জোক), তেঁউৰ (মিৰ্গি - বেমাৰ), উৰুখ আৰু নদীবাচক আৰু আলু (ডৰলু)